

brændtorven tar strøtorven ingen skade av at ligge over en vinter til; men den torv som er kuvet maa for det meste kuves om igjen og alt som er krakket maa kuves næste vaar. Der er stukket og utlagt en del mer strøtorv i sommerens løp væsentlig kun for at sysselsætte de faste arbeidere paa regnveisdager, da intet kunde foretages med brændtorvens indbjergning. Dette er en av fordelene ved en kombinert brændtorv og torvstrødrift. Restbeholdningen av torvstrøballer fra forrige aar blev først solgt i løpet av september maaned og selve torvstrøfabrikken blev sat igang i oktober. Paa grund av de høie arbeidslønninger blir torvstrøet kostbart, og der er liten utsigt til stor avsetning. Det er tat under overveielse at forsøke paa at faa indført mer maskinarbeide i torvstrødriften, men hittil har man ikke kunnet skaffe apparater hertil.

DET NORSKE MYRSELSKAPS PAAREGNEDE BUDGET FOR AARET 1921.

Utgifter:

1. Lønninger	Kr.	31 577,50
2. Reiseutgifter	»	4 500,—
3. Avholdelse av møter	»	600,—
4. Tidsskriftet »Meddelelserne«	»	6 000,—
5. Bibliotek og tryksaker	»	500,—
6. Kontorutgifter	»	3 000,—
7. Forsøksstationen i Myr dyrkning paa Mæresmyren:		
Anlæg	Kr.	16 500,—
Drift	»	23 500,—
		» 40 000,—
8. Torvskolen og Forsøkstorvfabrikken i Vaaler:		
Anlæg	Kr.	60 000,—
Drift	»	125 000,—
		» 185 000,—
9. Andre og tilfældige utgifter	»	3 822,50
Tilsammen		Kr. 275 000,—

Indtægter:

1. Medlemmernes aarspenger	Kr.	8 000,—
2. Renter av legater	»	1 500,—
3. Bankrenter og andre indtægter	»	1 000,—
4. Annoncer i »Meddelelserne« og salg av tryksaker	»	1 700,—
5. Salg av produkter fra Forsøksstationen	»	10 000,—
6. Salg av brændtorv og torvstrø fra torvskolen	»	125 000,—
7. Distriktsbidrag og andre bidrag til forsøksstationen	»	1 800,—
8. Distriktsbidrag til torvskolen	»	4 000,—
9. Beholdning av statsbidrag fra f. a.	»	10 000,—
		Kr. 163 000,—
10. Statsbidrag	»	112 000,—
Tilsammen		Kr. 275 000,—

For at erholde driftskapital til torvskolen maa der optages et laan paa nogen maaneder. Et paaregnet overskud av torvdriften ved torvskolen benyttes til avdrag paa gjæld.

Bemerkninger til Det Norske Myrselskaps paaregnede budget for aaret 1921.

Utgifter:

1. *Lønninger.*

Heri er indbefattet lønninger til saavel hovedkontorets som forsøksstationens funktionærer. Derimot ikke løn til torvmesteren ved torvskolen idet denne løn indgaar i torvskolens administrationsudgifter. Da stillingen som torvingeniørassistent indtil videre ikke blir besat og der kun er en kontorassistent paa hovedkontoret omfatter disse lønninger:

*Sekretæren.** Løn kr. 9 000,— + dyrtidstillæg kr. 1650,— =
kr. 10 650,—

Ansatt fra 1. januar 1903. Løn for indeværende kalenderaar er med dyrtidstillæg kr. 9 100,—.

Myrkonsulentens løn kr. 8 000,—, hvortil kommer frit hus og have + dyrtidstillæg kr. 1650,— = » 9 650,—

Ansatt fra 1. april 1910. Løn for indeværende kalenderaar er med dyrtidstillæg kr. 8 100,—, hvortil kommer frit hus og have.

Myrassistenten. Løn iberegnet alderstillæg fra 1. april 1921 kr. 5375,— + 30 % dyrtidstillæg kr. 1612,50 » 6 987,50

Ansatt fra 1. april 1918. Løn for indeværende kalenderaar er med dyrtidstillæg kr. 4 500,—.

Kontorassistenten. Løn som kontorassistent av 1. klasse kr. 3 300,— + dyrtidstillæg kr. 990,— = . . . » 4 290,—
Ansatt fra 15. oktober 1920. Løn nu kr. 283,33 pr. maaned.

kr. 31 377,50

Ifølge skrivelse fra Landbruksdepartementet av 3. juli d. a. har Socialdepartementet foreslaaet at myrselskapets funktionærer indlemmes i Statens Pensionskasse. I henhold hertil skal der avholdes 10 % pensionsindskud i funktionærenes lønninger. Dette forutsættes at gjælde fra 1. juli d. a. undtagen for kontorassistenten som netop er ansatt.

2. *Reiseutgifter.*

Heri er medregnet sekretæren . . . kr. 2 700,—

Myrkonsulenten og myrassistenten . . » 1 800,—

— kr. 4 500,—

Dette er en økning av kr. 1 000,— paa grund av de forhøiede reiseomkostninger.

3. *Avholdelse av møter.* Uforandret som forrige aar.

4. *Tidsskriftet »Meddelelserne»*. Forhøiet med kr. 1 000. — paa grund av økede trykningsomkostninger.
5. *Bibliotek og tryksaker*. Uforandret som forrige aar.
6. *Kontorutgifter* iberegnet husleie, opvarmning, assurance, kontorrekvisita, porto, telegram og telefon m. m. Uforandret som forrige aar.
7. *Forsøksstationen i Myrdyrkning* paa Mæresmyren iberegnet spredte forsøk og demonstrationsfelter.
Herom henvises til særskilt bilag.
8. *Torvskolen og Forsøksstorvfabrikken i Vaaler*.
Herom henvises til særskilt bilag.
9. *Andre og tilfældige utgifter*. Summen er avrundet og heri er indbefattet torvindustristatistik, analyser, revision og tilfældige utgifter. Desuten tilkommer som ny post kursus i torvbruk for offentlige funktionærer som fylkesskogmestere, fylkesagronomer, herredsskogmestre og herredssagronomer m. fl. Kurset tænkes *henlagt til torvskolen et par uker i løpet av næste sommer, idet man der har saavel brændtorvdrift som torvstrødrift og desuten et demonstrationsfelt i myrdyrkning. Antallet av deltagere i dette kursus maa avpasses efter den disponible plads i barakken, der er avhængig av antallet av elever i torvskolens egentlige torvkursus.

Indtægter.

1. *Medlemmernes aarspenger*. Forhøiet med kr. 1500,— idet medlemskontingenten er foreslaat forøket.
2. *Renter av legater*. Forhøiet med kr. 300,—.
3. *Bankrenter og andre inntægter*. Uforandret som forrige aar.
4. *Annoncer i Meddelelserne* og salg av tryksaker. Forhøiet med kr. 200,—.
5. *Salg av produkter fra forsøksstationen*. Uforandret som forrige aar, tiltrods for at arealet blir ca. 50 maal større. Der er nemlig utsigt til at priserne vil gaa ned og det ser ut til at direkte avsætning av høi og halm blir vanskeligere efterhvert.
6. *Salg av brændtorv og torvstrø fra torvskolen*. Dette er kr. 19 000,— mer end paaregnet forrige aar, idet salgspriserne, som var forutsat lavere end de nuværende, maa antages at holde sig. Som det vil sees tilsvarende inntægterne de samlede driftsutgifter. Indeværende aar blir inntægterne noget høiere end driftsutgifterne. Overskuddet skal benyttes til avdrag paa gjelden til Statens Torvlaanefond.
7. *Distriktsbidrag og andre bidrag til forsøksstationen*. Uforandret som f. a.
8. *Distriktsbidrag til torvskolen*. Uforandret som f. a.
9. *Beholdning av statsbidrag fra f. a.* Som nævnt i beretning er et beløp paa kr. 10 000,— til bygning av lagerhus ved Brakerudfoss st. hittil ikke benyttet og haves derfor i behold.

10. *Statsbidrag*. Der søkes om et beløp stort kr. 112 000,— altsaa kr. 57 200,— mindre end for indeværende budgettermin bevilget. Myrselskapet mener at det er rigtigst kun at opføre til nyanlæg og nyanskaffelser det som er strengt tat nødvendig for at kunne fortsætte driften paa en mer økonomisk maate, ikke mindst for at kunne bli istand til at producere billigere brændtorv.

PAAREGNET BUDGLT FOR DET NORSKE MYRSELSKAPS FORSØKSSTATION I AARET 1921.

Anlægsutgifter:

1. Nydyrkning	kr. 5 000,—
2. Nyanskaffelser	» 1 500,—
3. Nybygning	» 10 000,—
	<hr/>
	kr. 16 500,—

Driftsutgifter:

1. Driftsutgifter ved forsøksstationen paa Mæremyren, analyser m. m.	kr. 20 000,—
2. Spredte forsøk	» 1 500,—
3. Demonstrationsfelter i myrdyrkning	» 2 000,—
	<hr/>
	kr. 23 500,—

Anlæg og drift tilsammen kr. 40 000.—.

*Bemerkninger til det paaregnede budget for Det Norske Myrselskaps
Forsøksstation.*

Anlægsutgifter:

- Nydyrkning*. Til nydyrkning er ført op kr. 5 000,— som iaar. Dette beløp er tilstrækkelig til opdyrkning av vel 30 maal. Man har nu ganske meget dyrket jord, med det som blir dyrket iaar ca. 230 maal, men man vil allikevel tilraade at føre op et saapas stort beløp til nydyrkning, særlig for at kunne skaffe de faste arbeidere jevnt arbeide. Og naar nydyrkningen ikke kommer paa mer end 150 à 160 kr. pr. maal er den lønsom.
- Nyanskaffelser*. Til nyanskaffelser agtes brukt kr. 1 500,— til indkjøp av høivogn, en hekvogn, et par ovner m. m.

3. *Nybygning.* Til uthusbygning ved bestyrerboligen i Tuvbakken er ført op kr. 10 000,—. Bygningen maa være ca. 7×9 m. og indeholde 2 baasrum, stald, hønse- og grisehus, foruten vedbod, ytre bekvemmeligheter og forrum. Med det som blir opdyrket iaar blir det ca. 7 maal dyrket jord i Tuvbakken. Foruten til dette areal kan der ogsaa skaffes plads for en del av avlingen fra forsøksstationen om det kniper med plads.

Driftsutgifter.

1. *Driftsutgifterne* ved selve forsøksstationen er forhøiet med kr. 5 000,—. Dette er sikkert nødvendig, da det viser sig at kr. 15 000,— ikke strækker til iaar. Næste aar blir arealet større, arbeidsutgifterne, kunstgjødselprisen m. m. sandsynligvis høiere.
2. Utgiften til *spredte forsøk* er forhøiet med kr. 500,— av samme grunde som nævnt under post 1.
3. Av *demonstrationsfelter* har man hittil et færdig felt ved torvskolen i Vaaler i Solør og der er planlagt og paabegyndt et demonstrationsfelt paa Viemyren i Bykle, Sætersdalen.
Desuten vil det være av meget stor betydning at faa anlagt flere demonstrationsfelter i Nord-Norge. Til demonstrationsfelter for aaret 1921 er opført kr. 2 000,—.

PAAREGNET BUDGET FOR DET NORSKE MYRSELSKAPS TORVSKOLE OG FORSØKS- TORVFABRIK I AARET 1921.

Anlægsutgifter.

1. Driftsmaskiner	kr.	3 000,—
2. Brændtorvanlægget	»	20 000,—
3. Torvstrøanlægget	»	15 000,—
4. Lagerhus med rampe ved jernbanestation	»	10 000,—
5. Nyrydning av fastmark	»	5 000,—
6. Hest og kjøreredskaper	»	5 000,—
7. Forskjellige arbeider vedrørende elevbarakken og øvrige bygninger samt uforutsete utgifter	»	2 000,—

Tilsammen kr. 60 000,—

Driftsutgifter.

1. Administration, assurance m. m.	kr. 10 000,—
2. Elevenes kosthold og øvrige utgifter	» 6 000,—
3. Forsøksdrift	» 6 000,—
4. Brændtorvdrift iberegnet transportutgifter	» 60 000,—
5. Torvstrødrift Do.	» 30 000,—
6. Jordbruk og hestehold	» 4 000,—
7. Renter av torvlaan	» 5 000,—
8. Avgifter av myren og fastmarken	» 3 000,—
9. Andre utgifter og uforutset	» 1 000,—

Tilsammen kr. 125 000,—.

Driftsutgifterne forutsættes dekket ved salg av brændtorv og torvstrø. For at erholde driftskapital maa der optages et laan paa nogen maaneder. Et paaregnet overskud av torvdriften benyttes til avdrag paa gjæld.

Bemerkninger til paaregnet budget for Det Norske Myrselekskaps torvskole og forsøksorvfabrik for aaret 1921.

1. *Driftsmaskiner.* Til drift av de 2 største torvmaskiner har man nu elektriske motorer, som har vist sig at være tilfredsstillende. For de smaa brændtorvmaskiner paa demonstrationsfeltet har man til disposition en 3 nom. hk. lokomobil og en 16 hk. petroleumsmotor. Denne sidste benyttes nu ogsaa til drift av torvstrøfabrikken; men da denne petroleumsmotor ikke altid er helt driftssikker, ofte foraarsaker lange avbrydelser i driften, og da bensin og petroleum er steget i pris blir denne drivkraft kostbar, hvilket bidrar til at øke torvstrøets produktionspris. Dertil kommer at paa grund av den ildsfarlige petroleumsmotor betales der nu en meget høi assurancepremie.

Kunde man ogsaa faa elektrisk drivkraft i torvstrøfabrikken faar man et mer ildsikkert anlæg, og assurancepremien blir betydelig nedsat, hvilket ogsaa indvirker paa formindskelse av torvstrøets produktionspris, hvortil kommer den større driftssikkerhet. Faar man tillike større drivkraft kan maskineriets hastighet økes og man blir istand til at fabrikere flere baller pr. time, hvorved ogsaa produktionsprisen formindskes. Da brændtorvmaskinene kun benyttes de første sommermaaneder kan den mindste av de hertil anskaffede elektriske motorer som er paa 40 hk. overflyttes til torvstrøfabrikken senest i sidste halvdel av juli maaned. Hertil trænges 400 m. kobberledning med isolatorer og stolper samt montering, hvortil er opført kr. 3 000,—. Det er da meningen at erholde strøm fra torvgaselektricitetsverket, hvor avfaldstorven fra brændtorvdriften anvendes som brændsel. Da dette avfald ikke er salgbart behøver man ikke regne andre utgifter for samme end transporten fra myren til torvgasgeneratoren. Til betjening av en elektrisk

motor i torvstrøfabrikken trænges ingen maskinist. Da torvgaselektricitetsverket kun er anbragt i et simpelt skur kan det ikke benyttes om vinteren, saa forudsætningen maa bli at fabrikation av torvstrøballer blir færdig i løpet av høsten. Vinterarbeide i torvstrøfabrikken blir forøvrig uforholdsmæssig kostbar og bør av den grund undgaas. Med de nuværende priser paa elektrisk strøm til motordrift, som forlanges av Vaaler komm. elektricitetsverk, vil denne drivkraft bli dyr, og desuten har elektricitetsverket ikke tilstrækkelig disponibel kraft utover høsten og vinteren. I tilfælde maatte ogsaa anskaffes en egen transformator med ledninger fra sterkstrømledningen.

2. *Brændtorvanlægget* Torvskolen eier kun nogen mindre torvmaskiner, som forutsættes anvendt som demonstrationsmaskiner for elevene. Begge de store torvmaskiner, som iaar har været i drift, saavel som flere mindre er utlaant til prøve. Det var meningen at torvskolen ikke skulde anskaffe sig større torvmaskiner som eiendom forinden man kunde erholde brukbare automatiske maskiner. Dette kan imidlertid vare saa længe at man rækker at slite ut de maskiner som nu er laant, hvorfor det vistnok vil være mest hensigtsmæssig at kjøpe disse. Hvor meget dette beløper sig til er endnu ikke bragt paa det rene, men en av leverandørerne har erklært sig villig til at faa betalingen avgjort i aarlige avdrag. Det viser sig nødvendig at foreta yderligere avgrøftning og planering av tørkepladsen, som iaar paa grund av regnveiret er meget bløt. Der agtes derfor forsøksvis paabegyndt en sterkere avgrøftning av selve myroverflaten paa enkelte partier samt en fortsat planering av samme. Avløpsgrøftene maa ogsaa utbedres. Desuten vil det være nødvendig at faa opført endnu flere torvhuser, saafremt man kan erholde materialer hertil. Likeledes tiltrænges mer transportmateriel. Da man til ganske smaa torvanlæg ikke har brukbare maskiner vil det være ønskelig at foreta forsøk med saadanne. Man blir da nødt til at kjøpe en saadan fordi verkstedene ikke lar til at interessere sig for denne sak. Alt i alt er til brændtorvanlægget opført kr. 20 000,—.

3. *Torvstrøanlægget.* Da det som allerede nævnt vil være heldig at kunne undgaa vinterdrift i torvstrøfabrikken, maa man ha et større ballelager. Dette var ogsaa forudsætningen da torvstrøfabrikken blev bygget. Ballelageret tænkes derfor snarest mulig forlænget med 22 m., hvorved kan skaffes lagerrum for 3 000 baller. Da byggematerialer nu er kostbare vil det bli billigst at kjøpe trær paa rot, kjøre disse med torvskolens hest frem paa vinterføre til torvskolens sag og skjære den op til vaaren. Samtidig faar man bakhun og avfallsbord, som kan brukes til torvhuser. Sagen drives direkte av torvgasverket, saa at drivkraften blir billig. Det vanskeligste blir at faa fat paa en brukbar sagmester, men ihvertfald kan man skjære op de større dimensioner og kjøpe selve bordene til væggene. Anbringes elektrisk motor som drivkraft i

torvstrøfabrikken forlanger assuranceselskapet at der indredes et særskilt støvfrit rum for samme. Flere torvhuser og stakkelemmer trænges til torvstrøanlægget, og transportmateriellet er heller ikke endnu komplet. Desuten maa avløpsgrøftene utbedres. Der bør gjøres forsøk med apparater til maskinmæssig stikning av strøtorv, hvorfor saadanne apparater om mulig bør indkjøpes. Alt i alt er der til torvstrøanlægget opført kr. 15 000,—.

4. *Lagerhus med rampe ved jernbanestation.* Dette er det beløp som iaar endnu ikke er anvendt og henvises herom i beretningen. Av størst betydning er det at faa bygget en høi rampe ved en av stationene. Herom henvises i det efterfølgende.
5. *Nyrydning av fastmark.* Da den myren tilgrænsede fastmark med det første vil bli at benytte som tørkeplads for brændtorven er det meningen at fortsætte arbeidet med stubbebrytningen, saa at det meste av fastmarken om mulig kan bli ryddet næste aar. En del herav vil da ogsaa bli opdyrket og foreløbig benyttet til forproduktion.
6. *Hest og kjøreredskaper.* En vanskelighet som særlig har været følelig iaar er torvtransporten til jernbanestation. Avstanden fra myren til Vaaler st., hvorfra jernbanetransporten nu foregaar, er 4,5 km., tildels bakket og mindre god vei. Avstanden til Bra-skerudfoss st. er noget mindre, og veien betydelig bedre, men den har isommer været avstængt paa grund av omlægning. Trans-porten foregaar nu paa den maate at der ved myrkanten er op-ført ramper, ialt 3 stykker paa forskjellige dele av myren. Herfra fører transportable sporbaner ut til torvhusene og stakkene. Tor-ven oplastes i tipvogner, som kjøres op paa rampen, og torven styrtes saa i en vogn som rummer 3 m³ eller omkring 1 ton brændtorv. Vognen kjøres saa med en hest til stationen, hvor rampen er for lav til at torven kan styrtes i jernbanevognen, saa at torvstykkene maa kastes op i, hvilket tar uforholdmæssig lang tid og fordyrer transporten. Foruten torvskolens egen hest har man leiet enkelte dager op til 7 hester og vogner. I den senere tid har man kun faat leiet 3 hester og det kun enkelte dager i uken, idet de øvrige deltar i skogdriften hvor fortjenesten er bedre. Selv om man faar leiet hest er det vanskelig at faa kjørekar, da de fleste arbeidere reiser tilskogs. Transporten koster nu om-kring kr. 5,— pr. m³ brændtorv eller omkring kr. 15,— pr. ton iberegnet oplæsning, kjørsel til stationen og vedlikehold av de private veistykker som benyttes.

Ved enkelte andre torvfabrikker har man i de senere aar byg-get taugbaner, som med nuværende priser har kostet kr. 100 000,— pr. km. Enskinnebaner har ogsaa været bygget, har forvoldt mange vanskeligheter og er blitt kostbare. I andre land bygger man lette smalsporede baner fra myren til jernbanestationen. Her-ved undgaas omlastningen, idet sporene kan flyttes hvorsomhelst

paa myren saa at torven oplastes fra hus eller stak i tipvogner, som med et petroleumsløkomotiv kjøres til en høi rampe ved stationen og styrttes direkte i jernbanevognen. Den retlinjede avstand fra torvskolen til Vaaler station i forholdsvis flat teræng igjennem skog og over myr er 2,9 km, men forinden man utarbeider planer for en saadan smalsporet bane, som paa grund av de høie priser paa skinner og andet transportmateriel saavel som anlægsarbeider forøvrig vil bli forholdsvis kostbar, bør det forsøkes om man kan bli istand til at forbedre landeveistransporten.

At anvende lasteautomobiler har sine vanskeligheter om vinteren. Det er derfor tat under overveielse at kjøre med beite, anskaffe større vogner som trækkes av 2 hester. Bygges saa en høi rampe ved stationen kan torven styrttes direkte i jernbanevognen. Man blir altsaa istand til at kjøre store lass med mindre betjening og gjøre flere vendinger om dagen. Torvskolen maa da selv ha 2 hester, hvorfor der maa indkjøpes en ny. Da man nu har 20 maal eng kan der ogsaa skaffes høi til 2 hester, hvortil ogsaa haves staldrum.

7. *Forskjellige arbeider* vedrørende elevbarakken og øvrige bygninger samt uforutsete utgifter. Denne sum er avrundet og staar nærmest til raadighet for paakommende tilfælder.

Driftsutgifter,

De her opførte utgifter vedrørende torvdriften og torvskolens øvrigte poster er i henhold til de forløpne aars erfaringer. Hovedsummen er kr. 20 000,— høiere end forrige aar og forøkelsen gjælder administrationen, brændtorvdrift og hestehold. Desuten er medtat renter av gjæld, kr. 5 000,—, som forrige aar var opført paa hovedbudgettet.

I administrationsutgiftene er indbefattet løn til torvmesteren, kr. 5 000,— + 30 % dyrtidstillæg kr. 1 500,— eller tilsammen kr. 6 500,—. Torvmesteren er herved stillet i samme lønningsklasse som assistenten ved forsøksstationen. Desuten har torvmesteren tantieme av torvdriften.

Forøvrig er driftsutgiftene avhengig av veirforholdene saa vel som andre paa forhaand uberegnelige faktorer og kan derfor bli gjenstand for avvelser. Som nævnt i beretningen for indeværende aar er torvstrøproduktionen blit indskrænket og som følge herav blir driftsutgiftene iaar mindre end forutsat. Paa den anden side kan veirforholdene og andre omstændigheter bli saa gunstige, at det vil være tilraadelig at producere mest mulig brændtorv av hensyn til brændselkrisen. Hertil behøves noget mer driftskapital, men samtidig blir indtægtene større. Som allerede nævnt blir indtægtene iaar saa meget større end de samlede driftsutgifter, at en del av gjælden til Statens Torvlaanefond kan tilbakebetales.

Der forbeholdes saadanne forandringer, som tid og omstændigheter kan medføre.